

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Telefon: 08-508 25 016

Till
Socialnämnden

Ungdomar utanför gymnasieskolan - ett förtydligat ansvar för stat och kommun (SOU 2013:13) Svar på remiss av delbetänkande av Utredningen om unga som varken arbetar eller studerar

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Leif Fransson
Administrativ chef

Sammanfattning

Utredningen om unga som varken arbetar eller studerar ska enligt regeringens direktiv göra en översyn av det kommunala informationsansvaret för unga som inte fyllt 20 år och som inte genomför eller inte har fullföljt en gymnasieutbildning. Utredningen föreslår ett förtydligat kommunalt ansvar för icke-skolpliktiga ungdomar under 20 år och föreslår också bättre anpassade statliga arbetsmarknadspolitiska åtgärder för de ungdomar som omfattas av kommunens ansvar. Förvaltningen anser att utredningens förslag i huvudsak är bra och tillstyrker förslagen

samt vill särskilt lyfta fram vikten av samplanering mellan kommunen och arbetsförmedlingen av de arbetsmarknadsinsatser som ska erbjudas ungdomarna.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden för yttrande överlämnat delbetänkande av Utredningen om unga som varken arbetar eller studerar, Ungdomar utanför gymnasieskolan – ett förtydligat ansvar för stat och kommun (SOU 2013:13). Remisstiden går ut 1 maj 2013.

Ärendet har även remitterats till stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Norrmalm och Farsta samt till arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats i samarbete med socialtjänstavdelningen och stadsövergripande sociala avdelningen.

Delbetänkandet i sammanfattning

Cirka 30 000 elever avbryter varje år en påbörjad gymnasieutbildning. De senaste decenniernas utveckling av elevers skolsituation, dvs. att en relativt stor andel unga är obehöriga till gymnasieskolans nationella program samt att många inte klarar gymnasieskolan är oroväckande. Unga människor utan gymnasieutbildning riskerar att fastna i ett långvarigt utanförskap.

Kommunerna måste bli bättre på att identifiera de unga och snabbt nå fram med erbjudande om stöd. Ansvaret, som föreslås kallas aktivitetsansvaret, innebär att kommunen ska vara aktiv i att söka upp de ungdomar som är utanför gymnasieskolan och erbjuda ungdomarna lämpliga individuella åtgärder.

Utredningen föreslår också bättre anpassade statliga arbetsmarknadspolitiska åtgärder för de ungdomar som omfattas av kommunens ansvar. Utbudet av insatser för de allra yngsta ungdomarna, 16-17-åringarna, behöver breddas. De allra yngsta föreslås också få ersättning för att delta i arbetsmarknadspolitiska program; åldern för att få utvecklingsersättning ska sänkas från 18 till 16 år. Genom ekonomiska incitament anser utredningen att aktivitet bör premieras framför inaktivitet.

Utredningen föreslår även krav på lokala register och att nationell statistikinsamling ska införas.

Utredningens förslag till författningsförändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar utredningens uppfattning att det är angeläget att så många ungdomar som möjligt börjar gymnasiet då de ungdomar som saknar gymnasieutbildning riskerar arbetslöshet och utanförskap i samhället. Insatser måste göras för att motivera ungdomarna att återgå till studier i någon form inom gymnasieskolan. För de som inte vill studera ska det finnas attraktiva alternativ i form av praktik eller arbetsmarknadsinsatser som skapar förutsättningar för att de ska kunna få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Det ska också vara möjligt för ungdomar att senare kvalificera sig för gymnasiestudier.

Utredningen anser att det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar som fullgjort sin skolplikt men inte fyllt 20 år är otydligt reglerat och föreslår flera förtydliganden. Enligt skollagen ska hemkommunen löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar som fullgjort sin skolplikt men inte fyllt 20 år är sysselsatta i syfte att erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder. I socialtjänstlagen finns allmänna skrivningar om socialtjänstens uppgift att ”genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningar för goda levnadsförhållanden”, att samverka med andra och ”med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och unga som visat tecken till en ogynnsam utveckling”.

Det är angeläget att man i kommunerna tydligt anger vilken nämnd som har det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar som fullgjort sin skolplikt men inte fyllt 20 år. Utredningens förslag till ändringar av lagstiftningen gäller skollagen, skolförordningen och andra förordningar inom skolans område och arbetsmarknadsområdet. Socialtjänsten kan inte utifrån bestämmelserna i socialtjänstlagen sägas ha något uppdrag att aktivt söka upp ungdomarna som inte påbörjat gymnasiestudier eller avbrutit dessa. Uppdraget är att allmänt verka för att barn och ungdomar har goda levnadsförhållanden och att ingripa när barn och ungdomar far illa eller riskerar att fara illa. Däremot kan självfallet det kommunala uppföljningsansvaret även läggas på en nämnd med ansvar för socialtjänstfrågor.

Förvaltningen anser att utredningens förslag i huvudsak är bra och tillstyrker förslagen. I Stockholm har arbetsmarknadsnämnden i samverkan med utbildningsnämnden ansvaret för det kommunala uppföljningsansvaret i staden och för sam-

ordningen av detta mellan stadens förvaltningar. Arbetet i staden sker redan nu stor utsträckning i enlighet med utredningens förslag. Under 2012 nådde arbetsmarknadsnämnden sammanlagt 1 458 ungdomar genom det uppsökande arbetet. Huvuddelen av dessa var inte i behov av insatser från nämnden då de arbetade eller redan hade gått tillbaka till studier. Det kommunala uppföljningsansvaret är ett omfattande arbete men är oerhört viktigt för att ge de ungdomar som behöver stöd rätt insatser.

Utifrån de erfarenheter som finns i staden vill förvaltningen lyfta fram vikten av samplanering mellan kommunen och arbetsförmedlingen av de arbetsmarknadsinsatser som ska erbjudas ungdomarna. Det är av största vikt att veta att man kan erbjuda ungdomarna bra insatser när man ska bedriva uppsökande arbete och motivera dem till de insatser arbetsförmedlingen erbjuder. Kommunen och arbetsförmedlingen behöver helt enkelt skapa insatserna tillsammans för att det ska bli bra.

Bilaga

Sammanfattning av delbetänkandet Ungdomar utanför gymnasieskolan – ett förtydligat ansvar för stat och kommun (SOU 2013:13)